

VIII. Последната чума и унгарскитѣ имигранти.

Презъ време на последната чума въ 1837 год., която въ България е взела около 86,000 човѣшки жертви, предимно мюсюлмани (турцитѣ, като фаталисти по религия, не вземали никакви предохранителни мѣрки противъ чумата и заради това мрели масово, като мухи), а изобщо въ предѣлитѣ на отоманската империя — около 1,000,000 души, Севлиево е пострадало твърде чувствително.

Чумата, която просто е била отрова и смъртъ, е била необикновено страшна и поразителна: много къщи напълно запустѣли и буренявали; изъ двороветѣ и улицитѣ лежала по цѣли часове посивали и запосребани човѣшки трупове, страшни и сърцераздирателни писъци и вопли, смесени съ жалостнитѣ и злоещи викове на кучетата, останали безъ стопани, отъ време на време произнавали въздуха...

За да се предпазятъ отъ явна смъртъ, голѣма часть отъ българитѣ сж се разбѣгали още въ началото на пролѣтѣта по балканскитѣ села: Батошово, Шумата и Гжбени, отъ гдето сж се завърнали едва чакъ презъ есенъта. Въ града останали само крайно старитѣ и неджгави, и въобще тия, които сж нѣмали физическата и материална възможность да го напустнатъ.

Огносно страшното поражение на чумата презъ т. г. въ България и въ Севлиево въ частности, намираме нѣщо писано и въ книгата на френския учеть и пжтешественикъ на Изтокъ, Киприянъ Робертъ¹⁾ „Les slaves de Turquie“, гдето въ петата ѣ часть, на стр. 235, е казано дословно следното: „Въ Севлиево, градъ отъ 8000 души, е изчезнало цѣло население“. Разбира се, че, както споменахме и по-горе, жертвитѣ сж били дадени преимуществено отъ турцитѣ.

За чумата въ Севлиево намираме сжщо нѣщо казано и въ една писмена бележка въ книгата „Парусия“, при тежание на Батошовския мжжки манастиръ. Последната е написана отъ дългогодишния учител въ Севлиево, Даскалъ Никола Ивановъ Гайдаржиолу. Ето и самия текстъ: „Въ лѣто же 1837 по пощеніемъ божіимъ грѣхъ ради вашихъ,

¹⁾ Киприянъ Робертъ е пжтувалъ изъ балканския полуостровъ презъ годинитѣ 1849 — 1851 г.